

Такриз

ба фишурдаи рисолаи Алишерзода Фарзона «Таҳлили қиёсии маъноиву сохтори соматизмҳои ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Балхӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D20500 – филология (10.02.20 – Забоншиносии муқоисавӣ - таърихӣ, қиёсӣ ва муқоисавӣ) пешниҳод шудааст.

Соматизмҳо аз ҷумлаи серистеъмолтарин воҳидҳо дар таркиби луғавии забони тоҷикӣ ба шумор мераванд. Махсусан, дар забони назм ва шаклгирии ибораҳои фразеологӣ, ифодаҳои маҷозӣ ва вожаҳои шоирона (поэтизмҳо) қорбурди васеъ дошта, дар ифодаи образҳои шеърии ҷозибанок соматизмҳо нақши муҳим мебозанд. Диссертатсияи мазкур ба таҳлили қорбурди ҷунин воҳидҳои луғавӣ дар ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ» и Ҷалолуддини Балхӣ бахшида шудааст.

Дар боби аввал соматизмҳо аз ҷиҳати маъно мавриди таҳлил қарор дода шудаанд. Муаллиф вижагиҳои сермаъноӣ, метафора, метонимия, снекдоха, омонимия, синонимия, антонимияро дар мисоли вожаҳои соматикӣ аз назар гузаронида, дар заминаи маводи интихобшуда вазифаҳои услубию луғавии калимаҳои ифодакунандаи аъзои бадани инсонро дар ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ» муайян намудааст. Роҳҳои кӯчидани маъно дар намудҳои гуногуни маҷоз ва тарзҳои ифодаи образҳои гуногуни шеърӣ нишон дода шудааст. Ба маънои омонимӣ қорбаст шудани вожаҳои соматикӣ дар ашъори ҳар ду суҳанвар бо мисолҳои мушаххас таҳлил шудааст. Вазифаҳои муродифии калимаҳо вобаста ба вазифаҳои услубӣ аз назар гузаронида шудааст. Роҳҳои пайдоиши муродифот дар заминаи вожаҳои соматикӣ муайян карда шудааст. Нақши антонимҳо дар ифодаи тазод ва муқобила дар назми ҳар ду суҳанвар мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

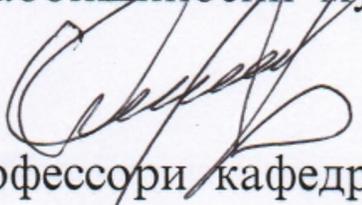
Боби дуюм таҳқиқи нақши соматизмҳоро дар калимасозӣ дар бар мегирад. Ташаккули калимаҳои сохта тавассути соматизмҳо ва нақши пешванду пасвандҳо дар калимасозӣ, ташаккули калимоти мураккаби пайваст, тобеъ, омехтасохт таҳлил шуда, таркиби морфологӣ вожаҳо гурӯҳбандӣ шудааст. Маънӣ ва вазифаҳои морфемаҳои решагӣ ва вандӣ дар таркиби вожаҳои ифодакунандаи узвҳои бадани инсон зимни ифодаи ҳадафҳои мухталиф дар забони назми ҳар ду шоир ошкор гардидааст.

Дар боби сеюм нақши соматизмҳо дар таркиби ибораҳои синтаксисӣ ва фразеологӣ аз ҷиҳати таркиб ва маъно таҳлил шудааст. Сохтори ибораҳои соматикӣ исмӣ, сифатӣ, ҷонишинӣ ва феълӣ ба гурӯҳҳо тақсим карда шуда, аз ҷиҳати вазифа баррасӣ гардидааст. Хелҳои ибораҳои фразеологӣ аз рӯи дораи истифодашон ба гурӯҳҳо ҷудо карда шуда, бо мисолҳо асоснок карда шудаанд.

Дар хотима натиҷаҳои асосии диссертатсия дар 12 банд хулоса карда шудааст ва вижагиҳои қорбасти соматизмҳо дар ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ» -и Ҷалолуддини Балхӣ нишон дода шудааст.

Диссертатсияи Алишерзода Фарзона «Таҳлили қиёсии маъноиву сохтори соматизмҳои ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Балхӣ» нахустин кори илмӣест, ки дар он қорбурди соматизмҳои назми ду суҳанвар, ки дар фосилаи дури замони зиндагӣ ва эҷод кардаанд, аз назари муқоисавӣ мавриди баррасии илмӣ қарор дода шудааст. Таҳқиқи масъалаи мазкур таъсири назми Ҷалолуддини Балхиро ба ашъори Фарзона собит месозад. Дар баробари ин равандҳои таҳаввули маъноии вожаҳо дар забон тибқи қонунҳои дохилии забон сурат гирифта, ба забону услуби хоси ҳар як суҳанвар иртиботи зич дорад. Бад-ин вазҳ рисолаи мазкур аз назари истифодаи сарчашмаҳои илмӣ, шарҳу тавзеҳи масъалаҳои назариявӣ, таҳлили забоншиносӣ мавод мукаммал буда, дорои хулосаву натиҷагириҳои тоза ва боварибахш мебошад.

Диссертатсияи Алишерзода Фарзона «Таҳлили қиёсии маъноиву сохтори соматизмҳои ашъори Фарзона ва «Маснавии маънавӣ»-и Ҷалолуддини Балхӣ» асари мукаммал ва аз назари банду баст ва натиҷагириҳои мантиқии назариявӣ кори илмӣ баанҷомрасида маҳсуб ёфта, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D20500 – филология (10.02.20 – Забоншиносӣ муқоисавӣ - таърихӣ, қиёсӣ ва муқосавӣ) мебошад.

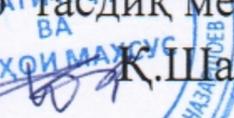
 Назрӣ Офаридаев, доктори илмҳои филология, профессори кафедраи забони тоҷикӣ Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев

Суроға: ҶТ ВАБК Хоруғ х.Шоҳтемур, 109

Тел:(992) 939314032 Email:

ofarida_n@mail.ru

Имзои Офаридаев Назрӣро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳои Ҷ.Шабдолов

